

Advies Zorginstituut Nederland in een geschil over de uitvoering van de zorgverzekering

De Stichting Klachten en Geschillen Zorgverzekeringen (SKGZ) heeft op 26 april 2022 aan Zorginstituut Nederland (het Zorginstituut) advies gevraagd als bedoeld in artikel 114, derde lid, van de Zorgverzekeringswet (Zvw). Verzoeker en verweerder hebben een geschil over de vergoeding van liposuctie in het kader van lipoedeem bij obesitas.

Bij de adviesaanvraag heeft de SKGZ een kopie van het dossier gestuurd. Het Zorginstituut brengt een voorlopig advies uit, dat nog aangepast kan worden als uit het verslag van de hoorzitting en/of aanvullende stukken nieuwe feiten of omstandigheden naar voren komen.

In artikel 16 van de tussen partijen overeengekomen zorgverzekering is de aanspraak op medisch-specialistische zorg omschreven. Dit komt overeen met de Zvw.

Vooraf merkt het Zorginstituut nog op dat zijn adviestaak beperkt is tot de vraag of verzoeker aanspraak heeft op een verstrekking of een vergoeding op grond van de basisverzekering. Dit betekent dat het Zorginstituut twee vragen beantwoordt. Namelijk, of de zorg in geschil onderdeel is van het basispakket en vervolgens of verzoeker op deze zorg is aangewezen. Dit laatste is een medische beoordeling. Er is een BIG-geregistreerde medisch adviseur betrokken bij de beoordeling van het geschil. Het Zorginstituut baseert het advies op de beschikbare informatie in het toegezonden dossier.

Het advies van het Zorginstituut kan geen betrekking hebben op een beslissing van verweerder op basis van de aanvullende verzekering of coulance.

Situatie van verzoeker

Verzoekster lijdt aan lipoedeem in combinatie met obesitas. Verzoekster zou graag in aanmerking komen voor vergoeding van liposuctie. Voor een juiste indicatiestelling heeft zij op verzoek van verweerder op 7 juli 2021 een expertisecentrum lymfovasculaire geneeskunde bezocht. De specialist van het expertisecentrum constateert in het verslag d.d. 13 augustus 2021 dat verzoekster fors lipoedeem heeft aan armen en benen. Dit leidt onder andere tot vermoeidheid, snel bloeduitstortingen en gewrichtsklachten. Conservatieve therapieën (onder andere elastische kousen, manuele massage) hebben geen resultaat gehad. Daarnaast is ook sprake van obesitas (BMI 40.7). Een bariatrische ingreep staat op de planning, maar verzoekster ziet daar erg tegenop, aangezien niet kan worden gegarandeerd dat het lipoedeem vermindert. Het advies van het expertisecentrum is: eerst bariatrische chirurgie en verbetering van de leefstijl (o.a. conditietraining). De lipoedeem die dan nog overblijft, kan in tweede instantie behandeld worden met liposuctie.

Verweerder heeft de aanvraag tot vergoeding van de behandeling met liposuctie afgewezen. Verweerder voert hierbij aan dat de lipoedeem (gedeeltelijk) zou kunnen verdwijnen door bariatrische chirurgie en niet met zekerheid is vast te stellen dat de lichamelijke klachten verdwijnen als er enkel liposuctie wordt toegepast en de obesitas blijft bestaan. Het is volgens verweerder het meest doelmatig om het effect van gewichtsverlies af te wachten alvorens te beoordelen of liposuctie nog noodzakelijk is.

Juridisch kader

Een behandeling kan slechts worden aangemerkt als een te verzekeren prestatie indien het voldoet aan het criterium van de stand van de wetenschap en praktijk.¹

In 2007 heeft het College voor Zorgverzekeringen (CVZ), nu Zorginstituut Nederland, een standpunt gepubliceerd met betrekking tot tumescente liposuctie bij lipoedeem.² Bij tumescente liposuctie vindt onderhuidse vetuitsuiging plaats, nadat het gebied met grote hoeveelheden lidocaïne als verdovingsmiddel is ingespoten. Op basis van een zoekopdracht uitgevoerd in januari 2007 naar publicaties over tumescente liposuctie bij lipoedeem werd geconcludeerd dat tumescente liposuctie bij deze indicatie niet voldoet aan de stand van de wetenschap en praktijk.

In de daarop volgende jaren heeft het Zorginstituut in meerdere geschillen wetenschappelijke literatuur beoordeeld en geconcludeerd dat liposuctie bij lipoedeem niet voldoet aan de stand van de wetenschap en praktijk.

Recent, op 7 maart 2022, heeft het Zorginstituut opnieuw een standpunt uitgebracht over liposuctie met tumescente lokale anesthesie en vibrerende micro canules bij patiënten met lipoedeem.³ Bij gebruik van vibrerende microcanules wordt alleen het vet verwijderd dat door de vibratie is losgemaakt. De conclusie van het standpunt is eveneens dat liposuctie bij lipoedeem niet voldoet aan de stand van de wetenschap en praktijk en niet voor vergoeding ten laste van de basisverzekering in aanmerking komt.

Beoordeling

De informatie in het dossier is medisch en juridisch beoordeeld.

Liposuctie (met tumescente lokale anesthesie) is een operatietechniek, waarbij overtollig vet wordt verwijderd (onder lokale verdoving). Meerdere sessies zijn vaak noodzakelijk. Lipoedeem is een aandoening waarbij er sprake is van een abnormale verdeling van vetweefsel over het lichaam. Deze vetophopingen zijn niet gerelateerd aan eetgedrag of leefstijl. Er bestaat nog geen behandeling waarmee lipoedeem kan worden genezen. Het doel van bestaande behandelingen is het verbeteren van het functioneren en de kwaliteit van leven. Als het functioneren en de kwaliteit van leven niet voldoende verbeteren met conservatieve behandelingen, dan zou volgens medisch specialisten liposuctie nog de enige optie zijn. Zij verwachten dat door het weghalen van het overtollige vet, de druk op de huid zal verminderen waardoor bijvoorbeeld pijnklachten afnemen. De verwachting is dat patiënten hierdoor beter zullen functioneren en een betere kwaliteit van leven zullen hebben.

Het Zorginstituut heeft voor het recente standpunt vijf gepubliceerde, actuele wetenschappelijke studies geselecteerd over de effecten van liposuctie bij patiënten met lipoedeem. Deze studies zijn beoordeeld met als doel vast te stellen

¹ Art. 2.1 lid 2 Besluit Zorgverzekering

² CVZ, Standpunt tumescente liposuctie bij lipoedeem geen te verzekeren prestatie, 26-02-2007. Te raadplegen via: <https://www.zorginstituutnederland.nl/publicaties/standpunten/2007/02/26/tumescente-liposuctie-bij-lipoedeem-geen-te-verzekeren-prestatie>

³ Zorginstituut Nederland, Standpunt liposuctie met tumescente lokale anesthesie en vibrerende micro canules bij patiënten met lipoedeem, 07-03-2022. Te raadplegen via: <https://www.zorginstituutnederland.nl/publicaties/standpunten/2022/03/07/standpunt-liposuctie-bij-lipoedeem>

of met voldoende zekerheid kan worden geconcludeerd of behandeling met liposuctie betere resultaten voor patiënten oplevert dan conservatieve behandelingen. De bewijskracht van de studies voor alle uitkomstmaten is van zeer lage kwaliteit en de gevonden effecten zijn zeer onzeker. Om de meerwaarde van liposuctie aan te tonen, is onderzoek van goede kwaliteit nodig. Daarom heeft het Zorginstituut geconcludeerd dat liposuctie bij patiënten met lipoedeem geen onderdeel uitmaakt van het basispakket.

Conclusie

Het beschikbare onderzoek toont niet aan dat liposuctie effectief is bij patiënten met lipoedeem. Daarom voldoet liposuctie bij lipoedeem niet aan de stand van de wetenschap en praktijk en maakt de behandeling geen onderdeel uit van het basispakket.

Het advies

Het Zorginstituut adviseert op basis van de beschikbare informatie in het dossier het volgende:

Liposuctie bij lipoedeem maakt geen onderdeel uit van het basispakket en komt niet voor vergoeding in aanmerking.